

Inflace – nakažlivý virus ekonomiky

Autoři prezentace

Luboš Komárek

sekce měnová
Česká národní banka

Zlatuše Komárková

sekce finanční stability
Česká národní banka

Obsah

Co je inflace?

Kolísání ekonomiky a inflace

Kdy se zvyšují ceny?

Nebezpečné spirály

Vysoká inflace v ČR – brzký pád dolů

Co je inflace?

Zdravá, nezdravá, devastující...

INFLACE = zdražování = růst cen

- Je jako virus, který působí na lidské tělo. Pokud imunitní systém dobře funguje, staráme se o své tělo a správně na vývoj inflace reagujeme (opatření centrální banky a vlády), pak nám inflace neublíží, vlastně je i prospěšná.
- Nepozorovatelný růst cen (kolem **2 % za rok**) je přirozený a vlastně i vítaný. Viry nám pomáhají udržovat imunitní systém v perfektní kondici.
- **Inflace = zdražování**, které vidíme na zvyšujících se cenách jídla, benzínu (nafty), bydlení, atd.
= změna cenové hladiny

Co je inflace?

Co způsobuje?

Mírná, pádivá, hyperinflace

- **Mírná:** jednociferná, nevytváří vážné problémy
- **Pádivá:** dvouciferná nebo trojciferná, způsobuje všem vážné problémy
- **Hyperinflace:** vyšší než trojciferná, vyvolá rozpad peněžní soustavy, lidé peníze nechtějí používat

Inflace:

- Znehodnocuje úspory, tedy výsledky naší práce z minulosti, zvýhodňuje dlužníky
- Snižuje kupní sílu mezd, tedy peněz, které si vyděláme prací)
- Snižuje reálný výnos našich investic, tedy peněz které si vyděláme investováním

Co je inflace?

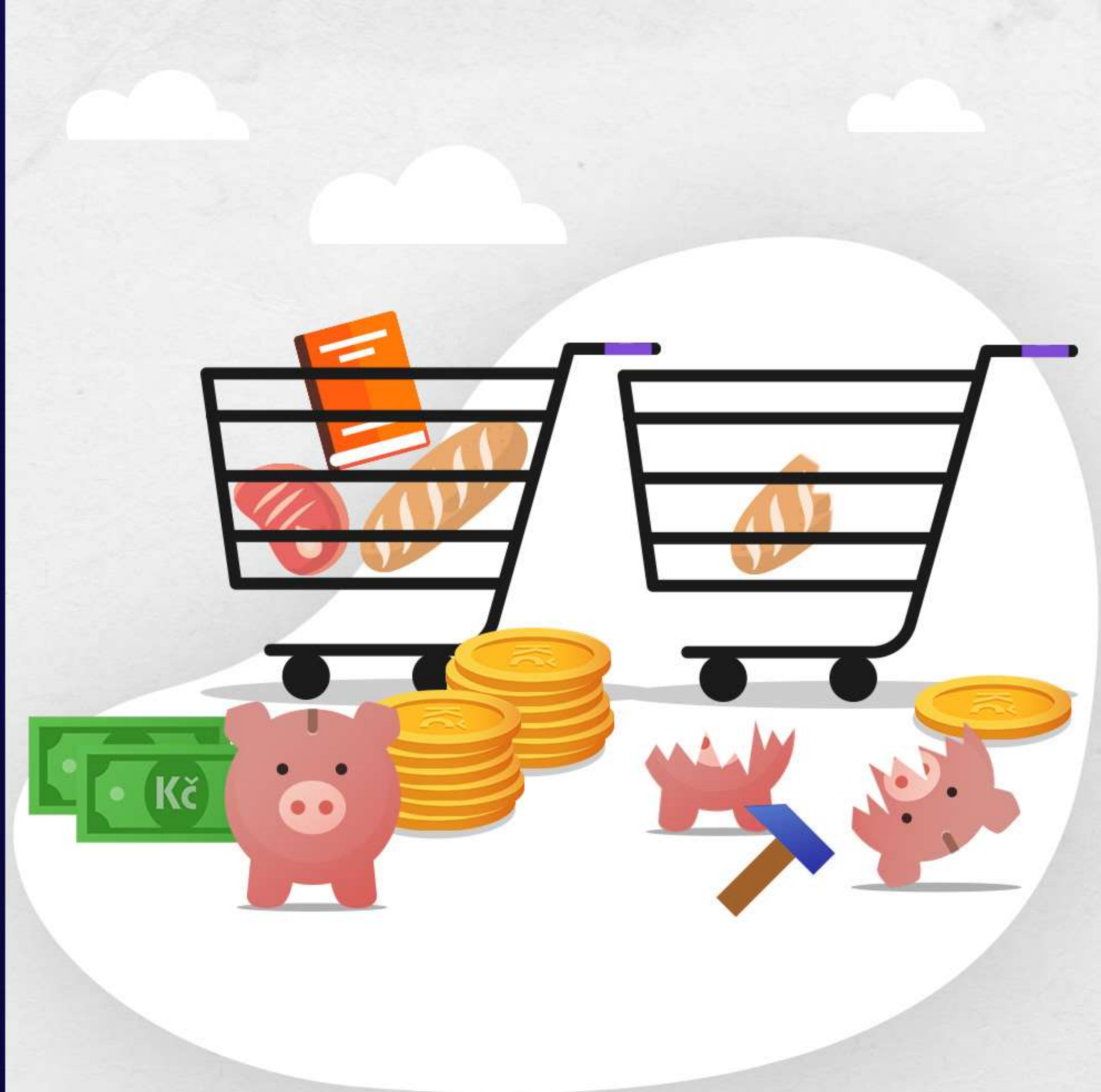
Proč vzniká?

Nabídková a poptávková inflace

- **Nabídková:** přichází z výroby, růst nákladů (suroviny, energie, ...)
- **Poptávková:** přichází od domácností, firem, vlády

Skrytá a potlačená inflace

- **Skrytá:** ceny se nemění, ale výrobky mají stále nižší kvalitu (za socialismu hojně, dnes při honbě za nízkou cenou také) nebo je výrobků méně (méně tablet do myčky, méně jogurtu za stejnou cenu ve stejném balení)
- **Potlačená:** ceny se nemění, ale lidé přesto nekupují zboží (v obchodech není to, co by lidé chtěli)

Co je inflace?

Jak se počítá?

Spotřebitelský koš

- Obsahuje zhruba **800 položek**, které nejčastěji všichni spotřebováváme (tedy v průměru)
- Každý z nás má jiný spotřebitelský koš (vegetarián, alkoholik ☹️, důchodce, teenager, atd.), a tak na každého z nás jinak dopadá inflace

Cenová
hladina
(v daném
měsíci)

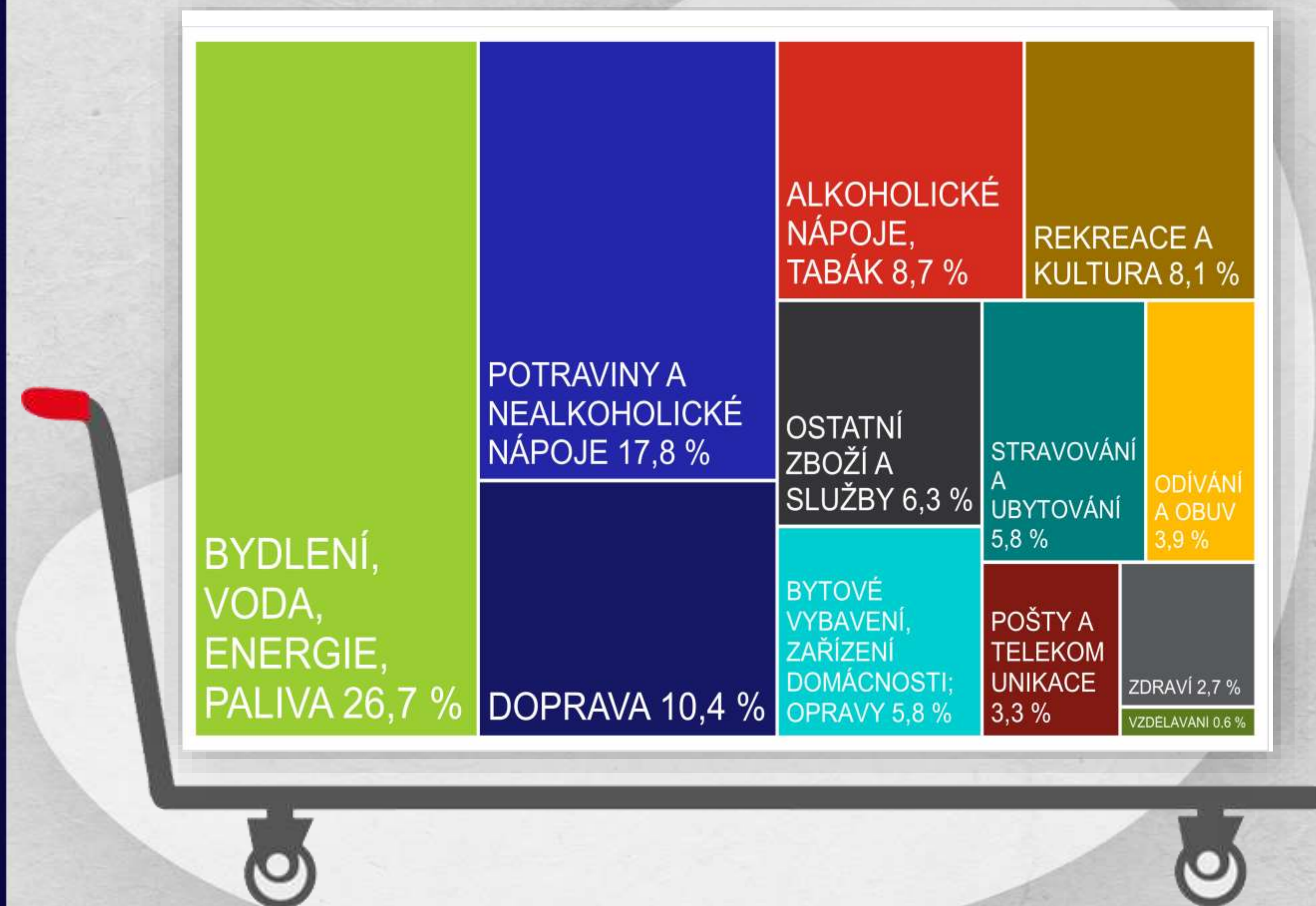
≈

Výše cen

≈

CPI index

SPOTŘEBITELSKÝ KOŠ V ČR

Co je inflace?

Jak se počítá?

Spotřebitelský koš (potraviny a nealko)

- Obsahuje potraviny a nealko, které nejčastěji nakupujeme (spotřebováváme)
- Nejvíce jíme v ČR maso a mléčné výrobky
- Nejméně jíme v ČR ryby

POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE (17,8 %)

Co je inflace?

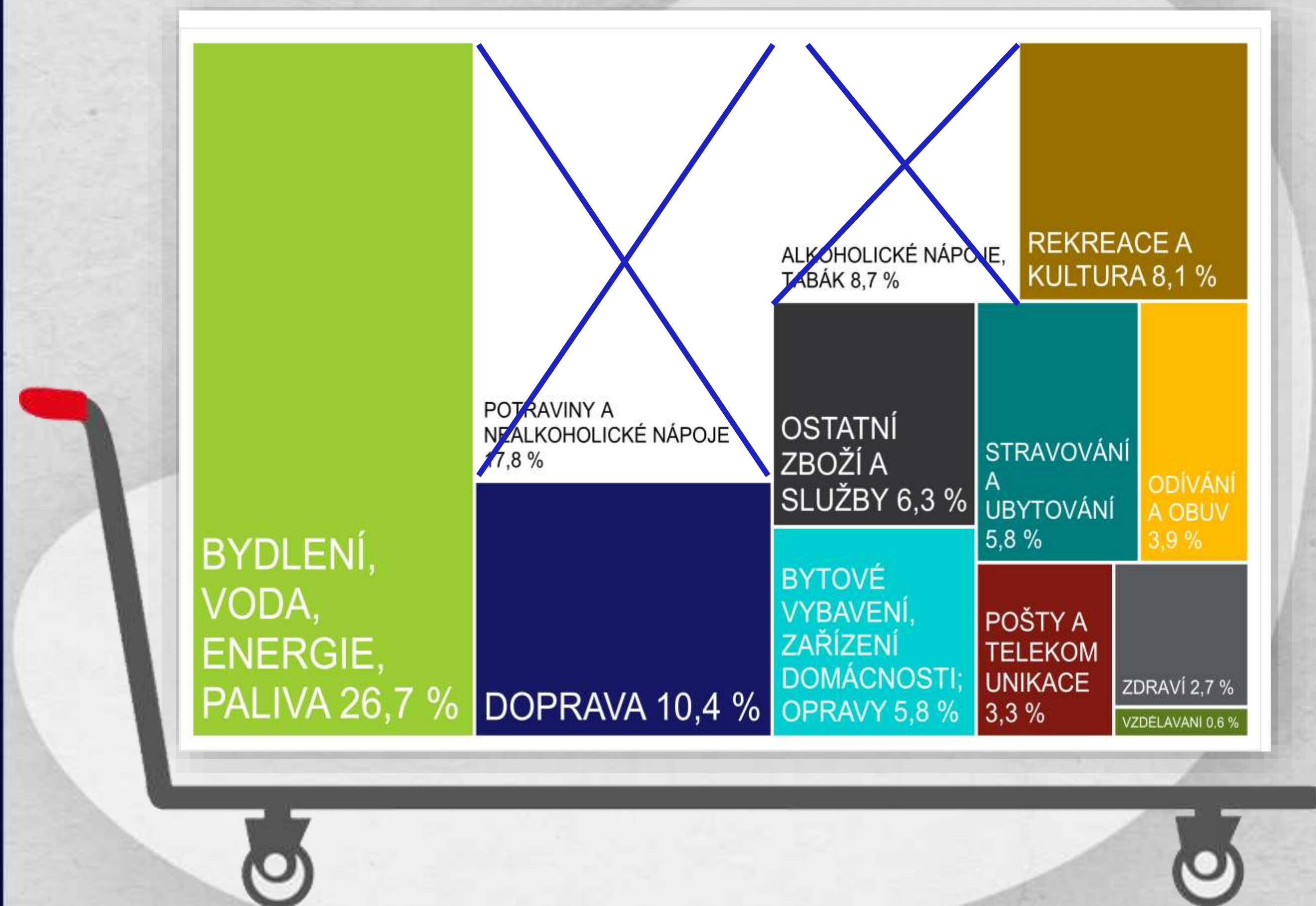
Jak se počítá?

Jádrová inflace

- Růst cen nepotravinářských položek spotřebního koše bez položek regulovaných cen, pohonných hmot a změn nepřímých daní
- Zhruba 56 % spotřebitelského koše celkové inflace

Měnověpolitická inflace

- Inflace, na kterou reaguje měnová politika centrální banky.
- Jedná se o celkovou inflaci očištěnou o **primární dopady změn nepřímých daní**

Co je inflace?

Jak se počítá?

Meziroční míra inflace:

srovnání v lednu oproti lednu minulého roku

Meziměsíční míra inflace:

srovnání v lednu oproti minulému měsíci (prosinci)

CENOVÁ HLADINA A MÍRA INFLACE

$$\pi = \text{míra inflace} = \frac{\text{Cenová hladina v lednu 2020} - \text{Cenová hladina v lednu 2019}}{\text{Cenová hladina v lednu 2019}}$$

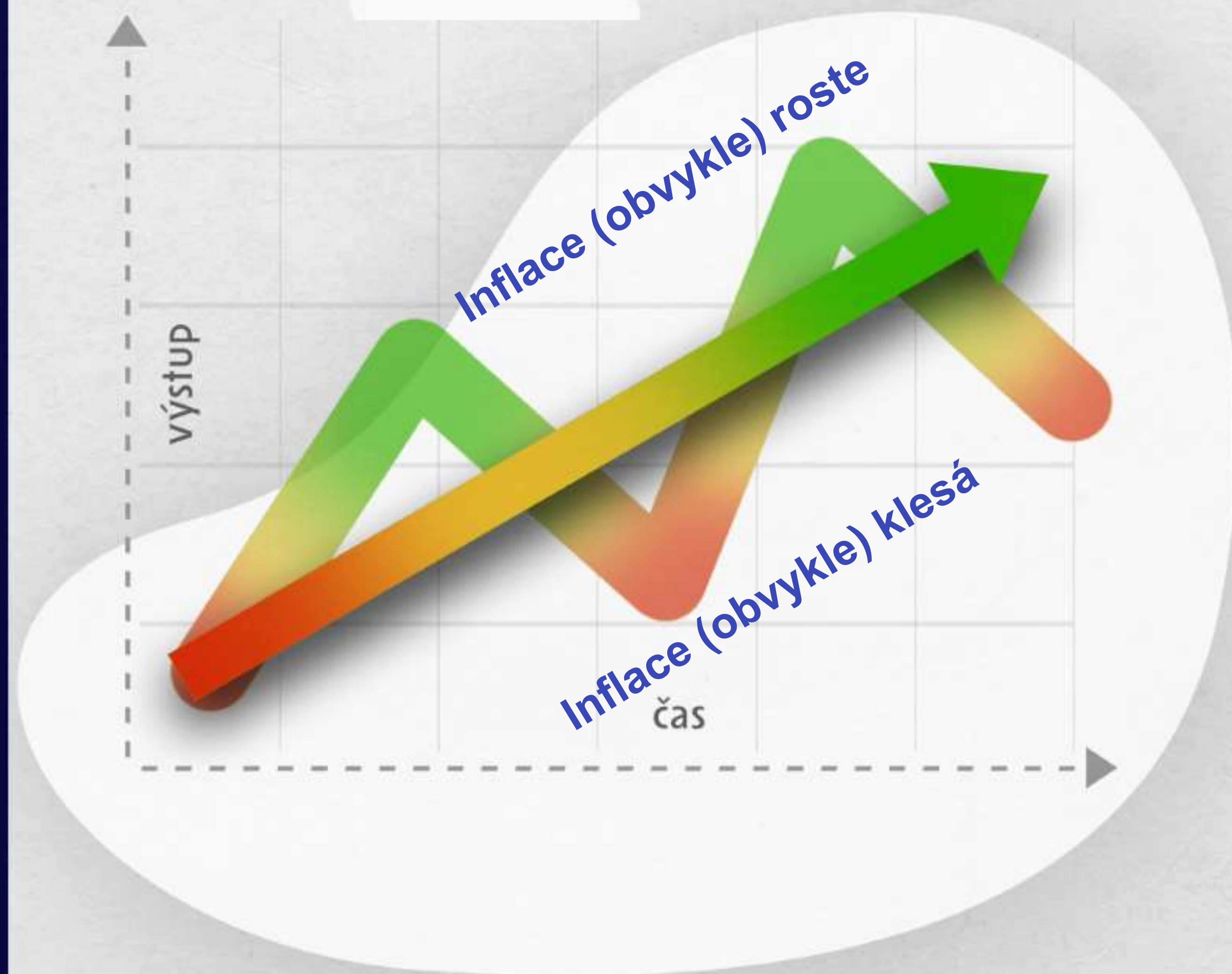

Kolísání ekonomiky a inflace

Tržní mechanismus neumí střídání lepších a horších časů zabránit, je to přirozený vývoj

- S menšími či většími časovými rozestupy se střídá **oživení**, **vrchol**, **pokles**, **dno** a v těchto fázích je doprovázeno růstem (poklesem) inflace.
- Někdy však ekonomika neroste (naše pomyslné tělo je oslabeno) a inflace (vir) nás nakazí, to jsou pak těžké časy...

VÝVOJ EKONOMIKY V ČASE

Kdy se zvyšují ceny?

Kdy k tomu dochází?

Obvykle, když se ekonomice daří

Když je vysoká poptávka a firmy „jedou“ na plné obrátky se stávajícími zdroji

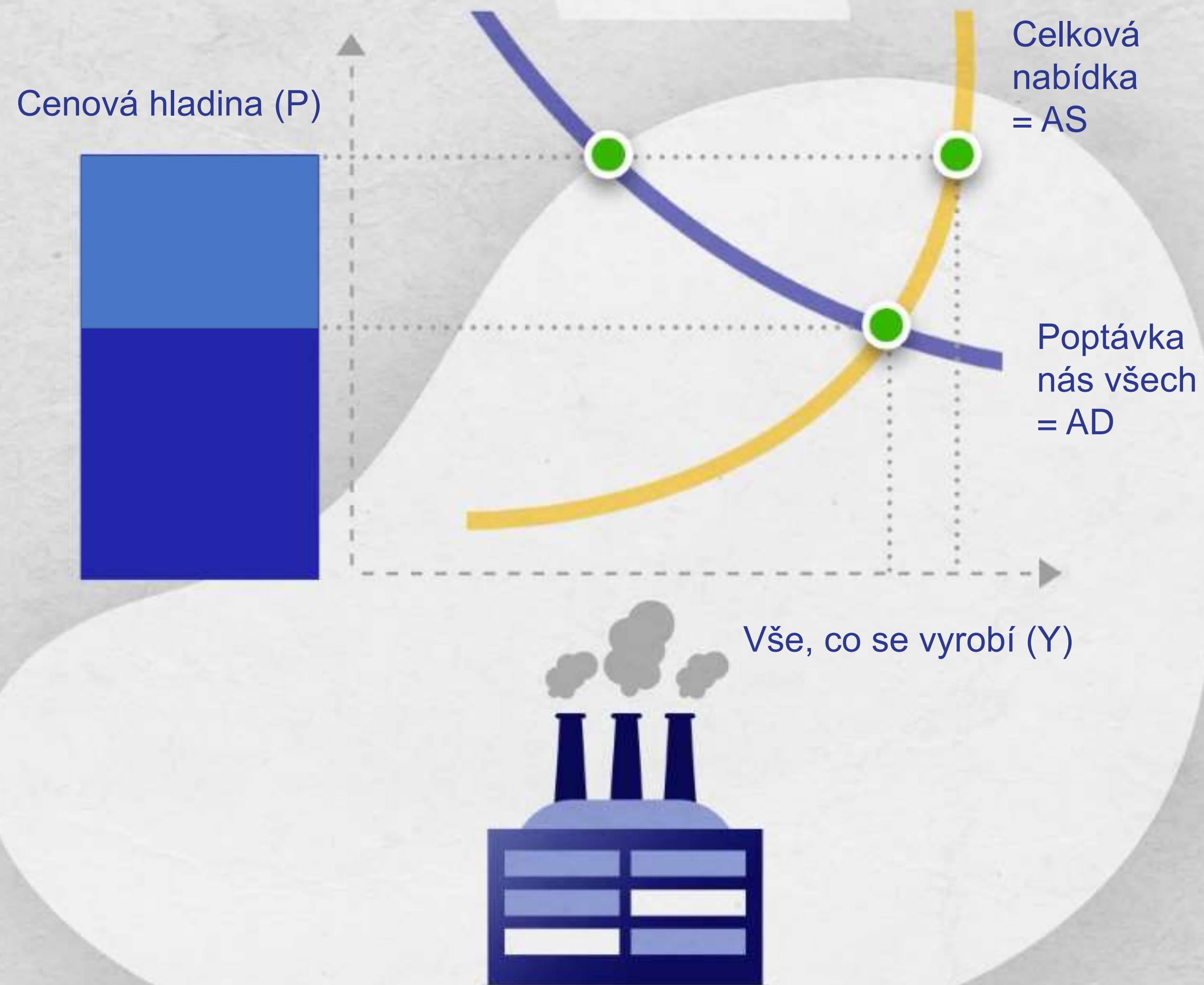
- Zvýšení poptávky tak vede k nárůstu cen...
- ... v krátkém čase novou výrobní linku firma nezprovozní a také...
- ... najít další zaměstnance je stále obtížnější

Ale inflaci někdy máme, i když se ekonomice nedaří:

Stagflace: nebezpečná kombinace
(ceny rostou a vyrábíme toho stejně jako v minulém období)

Slumpflace: velmi nebezpečná kombinace
(ceny rostou a vyrábíme toho méně než v minulém období)

CELKOVÁ NABÍDKA A POPTÁVKA

Kdy se zvyšují ceny?

Proč je v roce 2022 inflace tak vysoká?

Nevídaně vysoké ceny energií

- Efekt ruské agrese na Ukrajině (zejména ceny zemního plynu, elektřiny, částečně i ropy)
- Výrazné omezení dodávek (nabídky) při nesnížené poptávce vedlo k výraznému růstu cen

Vynucené úspory obyvatel z covidového období

- Nebylo možné cestovat, jít do restaurace, ...

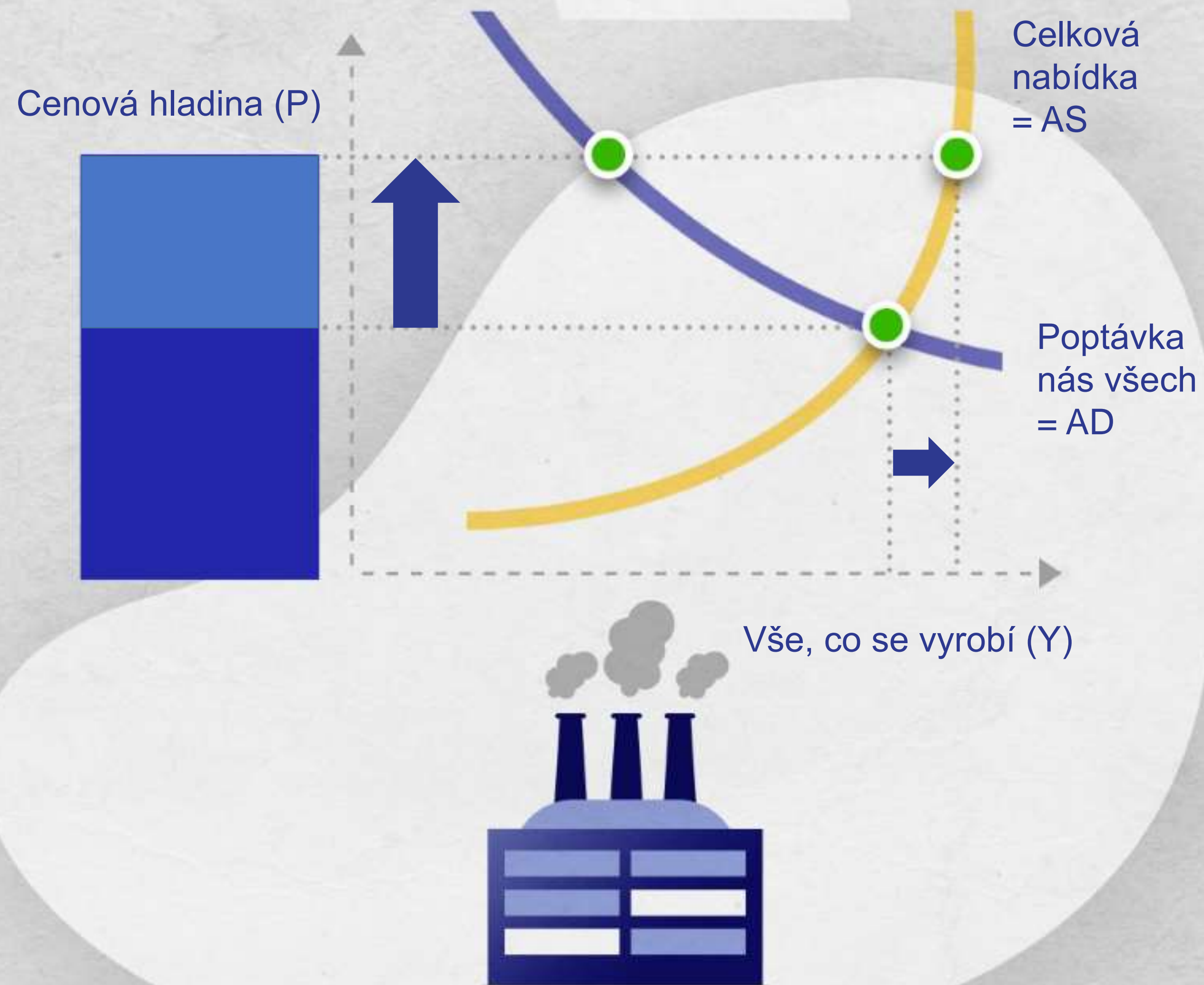
Problémy mezi výrobcí/dodavateli ve světě

- Po zboží výrazně vzrostla poptávka, přičemž tohoto zboží se ve světě méně vyrobilo $\Rightarrow$ nárůst cen

Štědrá podpora vlád domácnostem a firmám

- Domácnosti i firmy dostávaly peníze za to, že méně (nebo vůbec) pracovaly či vyráběly

CELKOVÁ NABÍDKA A POPTÁVKA

Nebezpečné spirály

Proč není dobré, aby mzdy rostly podobně rychle jako ceny?

Zvyšováním mezd o inflaci se roztočí mzdově-inflační spirála.

- Pokud mezi námi vyšší či vysoká inflace setrvá příliš dlouho, tak ji zahrneme do svých **očekávání** a mnohem hůře a bolestněji se jí zbavíme
- Snížení inflace na ideální úroveň (2 %) docílí centrální banka zejména zvyšováním úrokových sazeb (případně dalšími opatřeními)

Setrvalý a všeobecný vysoký růst cen je pro všechny nebezpečný. Peníze ztrácí hodnotu!

MZDOVĚ-INFLAČNÍ SPIRÁLA

Očekávání všeobecného růstu cen

Nebezpečné spirály

Proč není dobré, aby ceny trvale klesaly?

Všeobecným odkládáním spotřeby a investic se roztočí deflačně-recesní spirála.

- Očekávání poklesu cen snižuje poptávku, **klesají výdaje** domácností na spotřebu a firem na investice, firmy propouští zaměstnance, je více nezaměstnaných, lidé mají nižší příjmy, dále **klesají výdaje** domácností na spotřebu a firem na investice ...
- Zvýšení inflace na ideální úroveň (2 %) docílí centrální banka zejména snižováním úrokových sazeb (případně i tzv. nekonvenčními nástroji)

Setrvalý a všeobecný pokles cen je pro všechny také velmi nebezpečný!

DEFLAČNĚ-RECESNÍ SPIRÁLA

Firmy méně investují a propouštějí

Lidé méně utrácení

Problémy se splácením hypoték, úvěrů firem

Nezaměstnaní mají podporu, zaměstnaní nižší mzdu

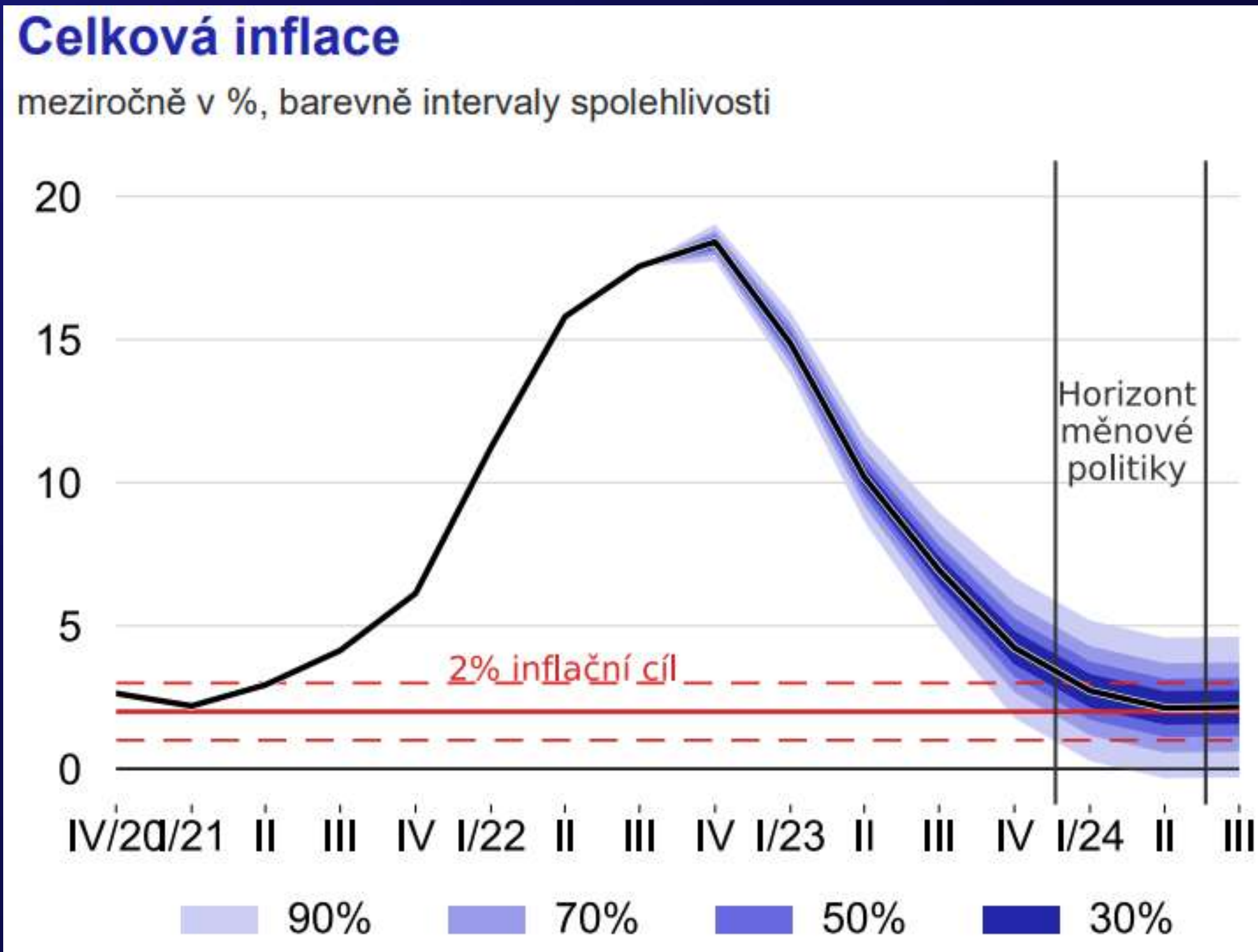
Firmy propouštějí

Firmy méně investují a propouštějí

Lidé méně utrácení

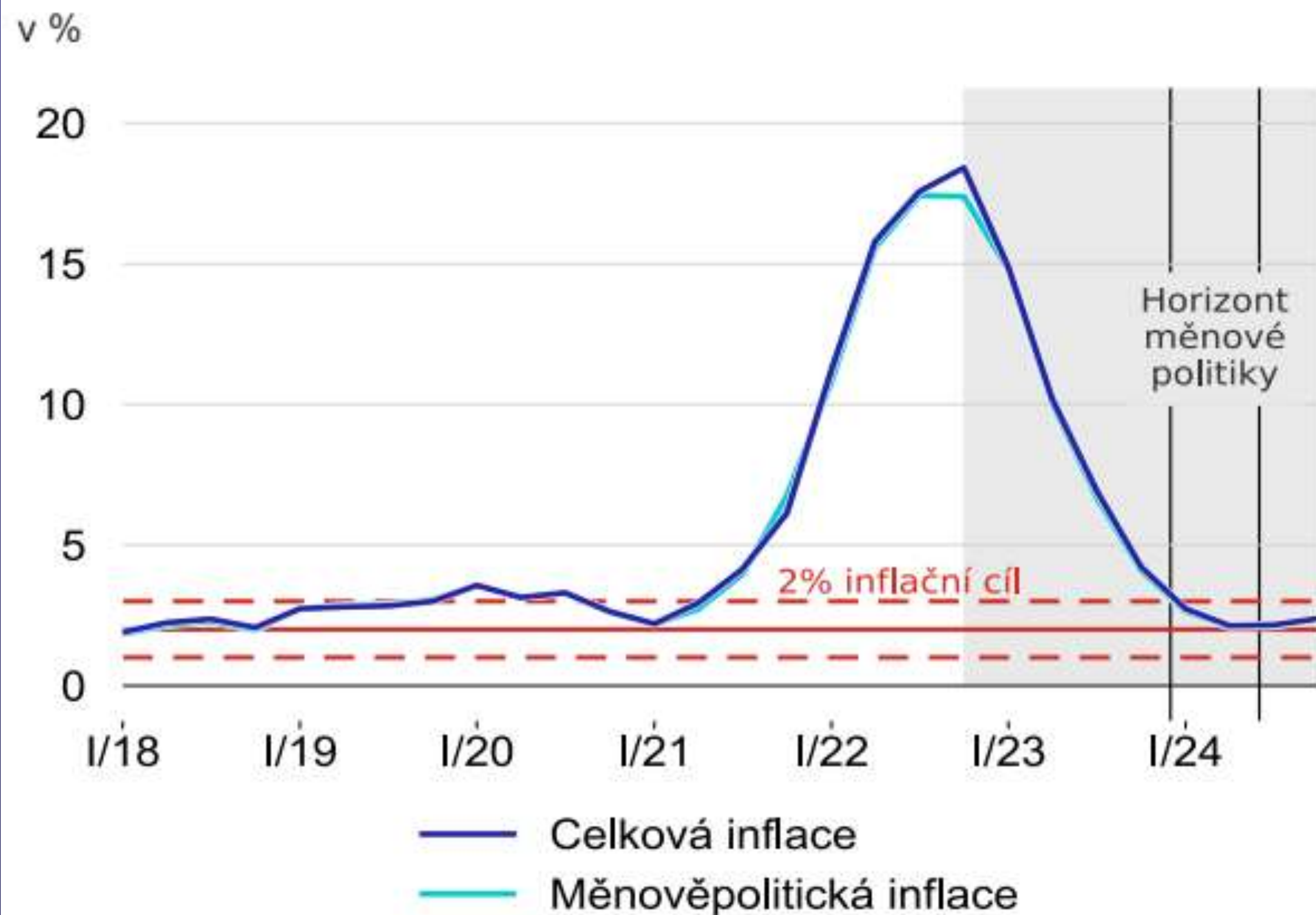
Očekávání všeobecného poklesu cen

Vysoká inflace v ČR – brzký pád dolů

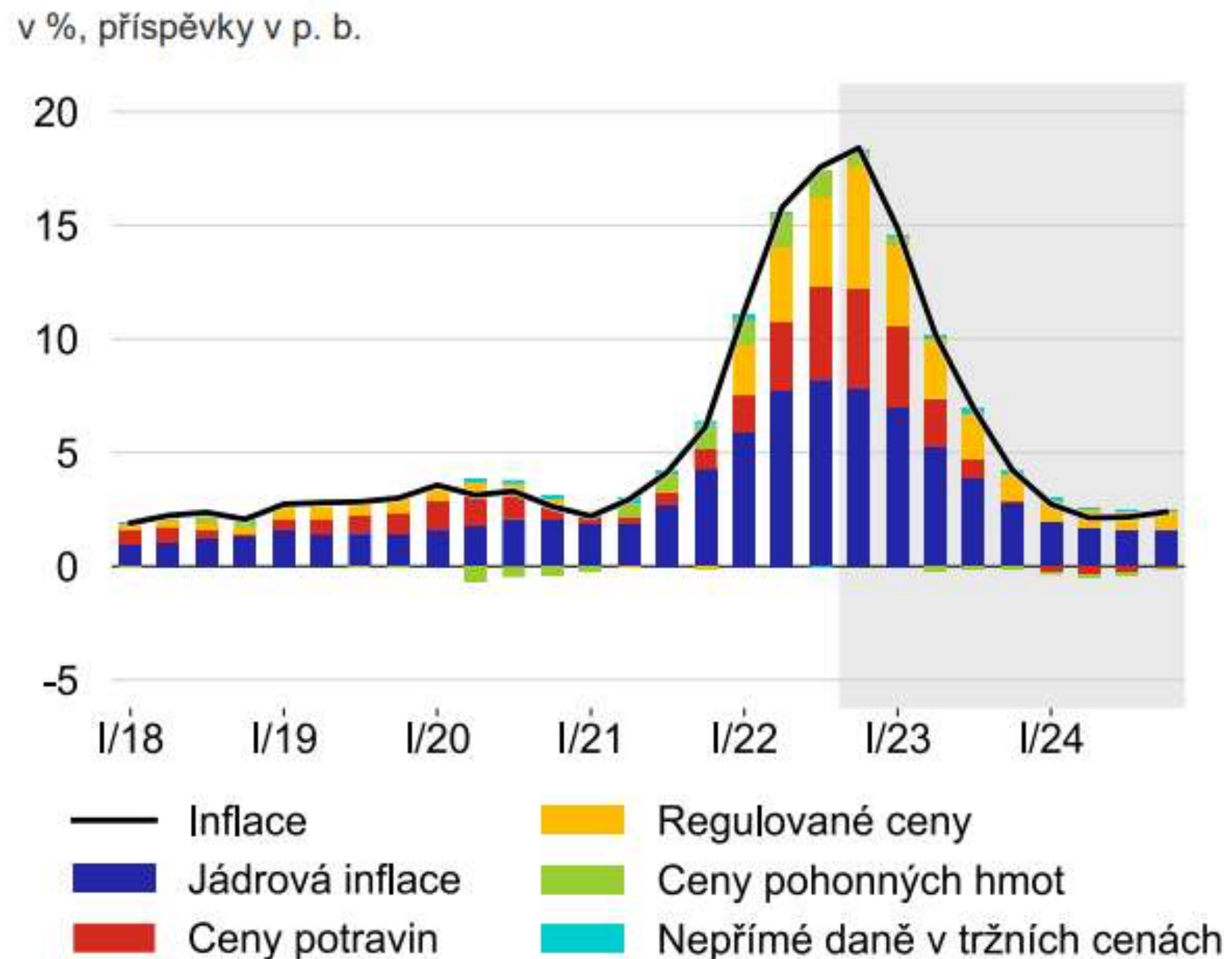

Vysoká inflace v ČR – brzký pád dolů

Celková a měnověpolitická inflace

Struktura inflace

Autoři prezentace

Inflace – nakažlivý virus ekonomiky

Luboš Komárek

sekce měnová
Česká národní banka

Zlataše Komárková

sekce finanční stability
Česká národní banka